

โครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรือนแก้วไม้โบราณของ ตลาดริมน้ำบางนกแขวก

กฤษมา อีสวรี¹, วินัย หมั่นคิดธรรม²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่องานสถาปัตยกรรม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

บริเวณชุมชนตลาดริมน้ำบางนกแขวกมีอาคาร 3 ประเภท คือ ตึกแถว คสล. 2 ชั้น จำนวน 14 คูหา ตั้งอยู่ช่วงปากคลองบางนกแขวก และเรือนแก้วไม้โบราณ 1 ชั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแถวยาวมีผนังแบ่งอาคารเป็นคูหาจำนวน 56 คูหา ซึ่งได้มีการแก้ไขปรับเปลี่ยนของลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านให้มีความเหมาะสมตามลักษณะครอบครัว ซึ่งการแก้ไขปรับเปลี่ยนเหล่านั้นจะส่งผลให้รูปแบบสถาปัตยกรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จึงเป็นเหตุประจำจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยของเรือนแก้วไม้โบราณที่จะส่งผลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นที่ในชุมชนริมน้ำบางนกแขวก

เพื่อสำรวจพื้นที่ใช้สอยและพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในเรือนแก้วไม้โบราณ และวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนแก้วไม้โบราณเพื่อเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยว นักศึกษา บุคคลที่สนใจ

การศึกษาเก็บข้อมูลการวิจัยนั้นใช้วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพภายในเรือนแก้วไม้โบราณบางนกแขวก ศึกษาพฤติกรรมผู้อยู่อาศัย และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย โดยมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ดังนี้ 1) ประวัติของชุมชน 2) ข้อมูลของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน 3) ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ผลของการวิจัยที่สรุปจะสามารถนำไปใช้ศึกษาลักษณะสถาปัตยกรรมของเรือนแก้วไม้โบราณ และประวัติความเป็นมาของของชุมชนตลาดเก่าบางนกแขวก ข้อมูลทั้งหมดล้วนเรียบเรียงนำเสนอออกมาในรูปแบบ แผ่นนำเสนอ แผ่นพับ และหนังสือจุลสาร

คำสำคัญ : เรือนแก้วไม้โบราณ , การเปลี่ยนแปลง , บางนกแขวก

บทนำ

เรือนแก้วไม้โบราณบางนกแขวกอายุ 150 ปี นั้นได้สร้างขึ้นเพื่อทำการค้าขายรวมทั้งพักอาศัย ทำให้เรือนแก้วไม้โบราณได้มีความแตกต่างจากเรือนพักอาศัยทั่วไป ทั้งลักษณะทางกายภาพและลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายใน ซึ่งลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในนั้นก็แตกต่างกันไปตามแต่พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในแต่ละหลัง และจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นลักษณะของเรือนแก้วไม้โบราณนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาเรื่อยๆ เพียงใดโครงการวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาการ

เปลี่ยนแปลงลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแก้วไม้โบราณบางนกแขวกตั้งแต่ผู้อยู่อาศัยนั้นได้เริ่มเข้ามาอาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยน แก้ไขซ่อมแซม ตามแต่พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในแต่ละหลัง โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัย และจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในแต่ละหลัง ดังนั้นผู้ทำวิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและได้จัดทำโครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรือนแก้วไม้โบราณของตลาดริมน้ำบางนกแขวก เป็นการศึกษาข้อมูลลักษณะเรือนแก้วไม้โบราณบางนกแขวกเพื่อที่จะนำข้อมูลมา

ทำการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนในพื้นที่หรือบุคคลที่มีความสนใจได้ทราบถึงลักษณะของเรือนแถวไม้โบราณในชุมชนตลาดริมน้ำบางนกแขวก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจพื้นที่ใช้สอยและพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในเรือนแถวไม้โบราณชุมชนตลาดริมน้ำบางนกแขวก
2. วิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารเรือนแถวไม้โบราณชุมชนริมน้ำบางนกแขวก
3. เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมเรือนแถวไม้โบราณของชุมชนตลาดริมน้ำบางนกแขวก

ระเบียบวิธีวิจัย

แนวทางในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรือนแถวไม้โบราณของตลาดริมน้ำบางนกแขวกจะใช้วิธีการวิจัยจากการสำรวจและการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยจากนั้นจะเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสรุป

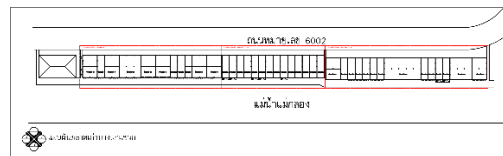
จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของบ้านพักอาศัยนั้นมีลักษณะเหมือนห้องแถวติดกันมีทางเดินติดต่อกัน โดยวิธีการสำรวจใช้วิธีการเดินเท้าในการสำรวจ มีกล้องถ่ายภาพและสมุดจดบันทึกเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

สำหรับการเก็บข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์เป็นลักษณะแบบเปิด (Open-Ended Question) โดยกำหนดหัวข้อที่ทำการสอบถามดังนี้

- 1) ประวัติของชุมชน
- 2) ข้อมูลของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน
  - 2.1) จำนวนผู้อยู่อาศัย
  - 2.2) อาศัยอยู่มาแล้วกี่ปี
  - 2.3) อาชีพ , กิจกรรมการค้า
- 3) ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย
  - 3.1) การปรับปรุง ซ่อมแซม พื้นที่ภายใน

ผลการวิจัย

จากการสำรวจข้อมูลทางด้านกายภาพเรือนแถวไม้โบราณริมน้ำบางนกแขวกสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แพลนแผนผัง

เรือนแถวไม้โบราณชุมชนริมน้ำบางนกแขวกมีเป็นเรือนที่สร้างขึ้นมาเพื่อกิจกรรมค้าขายรวมทั้งพักอาศัยดังนั้นพื้นที่ใช้สอยของเรือนแถวไม้โบราณจึงแตกต่างจากเรือนพักอาศัยทั่วไป โดยเรือนแถวไม้โบราณเป็นเรือนผนังไม้ซ้อนเกล็ดส่วนใหญ่มีจำนวน 1 ชั้น มีเพียงบ้านเลขที่ 13-14 , 46-47 , 54-58 ที่ได้มีการต่อเติมชั้นที่ 2 ชั้น มีจำนวน 56 คูหา 21 ครอบครัว ซึ่งแต่ละคูหามีความสูงประมาณ 3.00 เมตร หน้ากว้างประมาณ 3.50 เมตร และความยาวประมาณ 10.00 เมตร ไม่รวมที่มีการต่อเติมเพิ่ม ลักษณะของหลังคามี 2 แบบ โดยแบบที่ 1 แบบหลังคาปั้นหย่า และแบบที่ 2 แบบทรงจั่วซึ่งหันแนวจั่วไปตามทิศทางต่าง ๆ มีชายคาเชื่อมต่อกันเพื่อกันแดดฝน

ภาพที่ 2 ลักษณะเรือนแถวไม้โบราณ

ภาพที่ 3 ลักษณะเรือนแถวไม้โบราณ

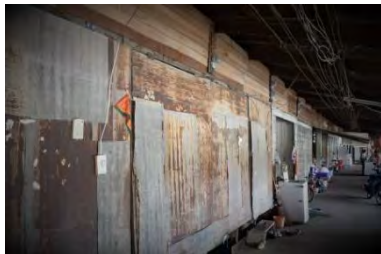
ด้านหน้าเรือนอีกชั้นหนึ่ง หน้าเรือนแถวไม้โบราณริมน้ำบางนกแขวกนั้นจะหันหน้าไปทางแม่น้ำ

แม่กลอง ปักเสาไม้ลงไปในแม่น้ำ ยกพื้นเรือนให้หน้า
สร้างทางเดินสะพานสำหรับเดินติดต่อกันมา ภายใน
เรือนแถวไม้โบราณจะแบ่งเป็น 2 ส่วน นั่นคือส่วนหน้า
จะเปิดเป็นร้านค้ามีพื้นที่สำหรับการค้าขาย และวาง
สินค้าพื้นที่ส่วนหลังเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งประกอบด้วย
ห้องโถง ห้องนอน ห้องน้ำ เรือนครัวและที่รับประทาน
อาหาร ส่วนสะพานทางเดินนั้นมีความกว้างประมาณ
2.50 – 3.00 เมตร

ภาพที่ 3 ลักษณะส่วนสะพานทางเดิน

ถัดจากสะพานทางเดินออกไปจะมีทำน้ำเพื่อ
เป็นท่าเทียบเรือสำหรับการขนถ่ายสินค้า ขึ้น-ลง
บริเวณด้านข้างของเรือนร้านค้าริมน้ำจะมีลักษณะจะ
เหมือนเรือนไทยพักอาศัยทั่วไป ยกเว้นแต่ช่วงหน้า
เรือนร้านค้าริมน้ำจะเป็นประตูบานพับไม้ และประตู
บานกระทุ้งที่ทำด้วยสังกะสี

ภาพที่ 4 ลักษณะประตูบานกระทุ้งที่ทำด้วยสังกะสี

ภาพที่ 5 ลักษณะประตูบานพับไม้

สำหรับผลการสัมภาษณ์จากทั้งหมด 21 หลัง
ได้รับการกลับ 15 หลัง ซึ่งมีข้อมูลรายละเอียดดังนี้

1) ประวัติของชุมชน

คลองบางนกแขวกเป็นคลองที่เชื่อมต่อกับ
คลองดำเนินสะดวกขุดขึ้นพร้อมกับคลองภาษีเจริญ ใน
สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4
เพื่อขยายเส้นทางคมนาคมขนส่งจากพระนครเพื่อไปสู่
เมืองทางภาคตะวันตก ซึ่งแต่เดิมนั้นเคยมีตลาดน้ำที่
เรียกว่า “นัดบางนกแขวก” เป็นศูนย์กลางการค้าขาย
แลกเปลี่ยนสินค้า โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรต่าง
ๆ เมื่อก่อนมักจะมีพ่อค้าแม่ค้ามาจอดเรือตั้งแต่ฟ้ายังไม่
สว่างและผู้คนก็เริ่มทยอยออกมาเพื่อจับจ่ายซื้อสินค้าทั้ง
ของควา ของหวาน ของสด ของแห้ง จนกระทั่งเมื่อเริ่ม
มีการสร้างถนนตัดผ่านความคึกคักเหล่านั้นก็เริ่มเลือน
หายไป

ภาพที่ 6 รูปปากคลองบางนกแขวก

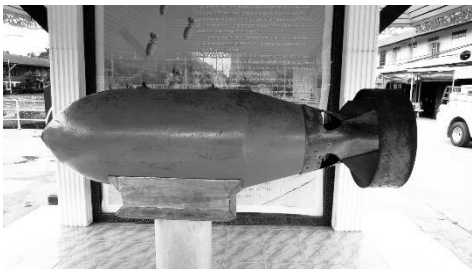
ตลาดน้ำบางนกแขวก เคยเป็นแหล่งการค้าใน
ที่คึกคักในอดีต ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองมีเรือนแถวไม้
โบราณที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ปลูกติดต่อกันนับเป็น
ตลาดริมน้ำที่ยาวที่สุดของสมุทรสงคราม ร่องรอยของ
อดีตสามารถที่จะชมได้ที่ ร้านขายยาจีนตงซิวฮั้ง
ปืมน้ำมันเก่าแก่วัดแม่บ้านนายกังวาน หรือ เจ้าพ่อ
บางนกแขวกบ้านอภิเดช ศิษย์พิธีญ นักมวยไทยที่ได้
ฉายาว่า “จอมเตะแห่งบางนกแขวก” มีตรอกเล็กๆ
ทางเข้าตลาดที่เดิมเป็นทางเดินไปโรงสูบน้ำ

นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับช่วง
สมัยของสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นจุดแวะพักของทหาร
ญี่ปุ่นที่ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเสบียงและยุทธภัณฑ์ที่

ใช้ในทางการทหารระหว่างกรุงเทพฯ-กาญจนบุรี และได้มีการทิ้งระเบิดโดยระเบิดนั้นเป็นของฝ่ายสัมพันธมิตร บริเวณหน้าวัดเจริณุสุขาวรวิหาร หนึ่งในระเบิดนั้นเป็นระเบิดดำน ชาวบ้านจึงได้มีความเชื่อในเรื่องของความศักดิ์ของหลวงพ่อดโต วัดเจริณุฯ ที่ทำให้ระเบิดดำน และได้มีการเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานบริเวณที่ประตุน้ำบางนกแขวก

ภาพที่ 7 ภาพทิ้งระเบิดบริเวณหน้าวัดเจริณุสุขาวรวิหาร

ภาพที่ 8 อนุสรณ์สถาน ระเบิดดำนบริเวณประตุน้ำบางนกแขวก

2) ข้อมูลของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน

2.1) จำนวนผู้อยู่อาศัย

2.2) อาศัยอยู่มาแล้วกี่ปี

2.3) อาชีพ , กิจกรรมการค้า

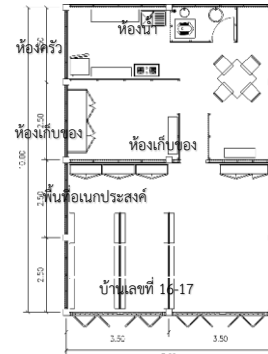
3) ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

3.1) การปรับปรุง ซ่อมแซม พื้นที่ภายใน

ภาพที่ 9 แพลนแผนผัง

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 16 - 17

ภาพที่ 10 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 16 - 17

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คือคุณสุวรรณ ปัจจุบันได้อาศัยอยู่กับน้องชายคือคุณสมชาย 2 คน คุณสุวรรณและคุณสมชายอาศัยอยู่ที่ตลาดเก่าตั้งแต่จำความได้ มากกว่า 70 ปี โดยบ้านของคุณสุวรรณและคุณสมชายนั้นได้เปิดกิจการค้าขาย โดยขายของโชห่วยเปิดกิจการทุกวัน

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ภายในนั้น บริเวณหลังบ้านมีห้องครัวแบบเปิด และห้องน้ำไม่มีประตูทางด้านหลังไปที่ถนน ภายในบ้านมีห้องที่กั้นขึ้นเพื่อเก็บสินค้าที่จะไว้สำหรับค้าขาย ส่วนพื้นที่บริเวณด้านหน้านั้นมีไว้สำหรับค้าขายในตอนกลางวันและใช้พักอาศัยหลับนอนในเวลากลางคืน

พื้นที่สอยใช้มีลักษณะแบบนี้ตั้งแต่คุณสุวรรณจำความได้ ไม่ได้มีการต่อเติมใดๆทั้งสิ้น มีเพียงแต่ติดประตูเหล็กยึดเพื่อความปลอดภัยที่มากขึ้น ในช่วงปี 2535 ต่อมาในช่วงปี 2556 หลังคาได้เกิดความเสียหายจึงได้เปลี่ยนสังกะสีใหม่

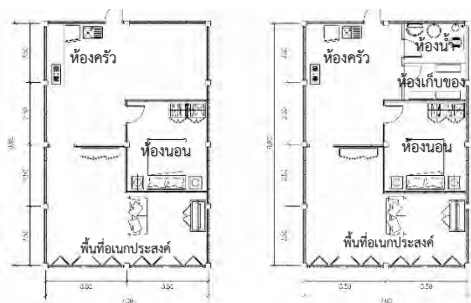

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 21 – 22

ภาพที่ 11 บุคคลกรที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 12 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 21 - 22

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คุณพูนศักดิ์ ตันติเตชามงคล อาศัยอยู่ก่อนปี พ.ศ 2520 อาศัยอยู่อยู่กับลูกของตนเอง ลูกสะใภ้ และหลาน โดยคุณพูนศักดิ์นั้นได้เปิดกิจการส่งน้ำแข็ง เครื่องดื่ม ตามร้านอาหารและร้านโชห่วยทั่วไป ในบางครั้งก็รับซ่อมแซมบ้าน

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

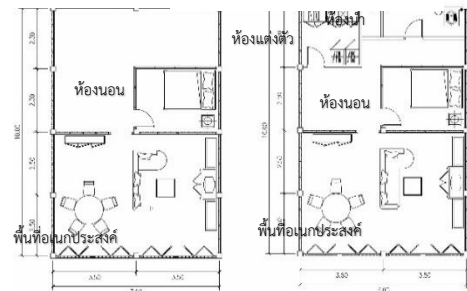
โดยพื้นที่ภายในนั้น บริเวณส่วนหน้าบ้านใช้สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อนของบ้าน มีการกั้นห้องเพื่อใช้เป็นห้องนอน ถัดจากห้องนอนไปจะเป็นห้องเล็ก ๆ สองห้องเป็นผนังคอนกรีตและพื้นคอนกรีตไว้สำหรับเก็บของและห้องน้ำ ด้านหน้าของห้องเก็บของกับห้องน้ำเป็นพื้นที่ของครัวและวางสินค้าที่จะนำไปส่งให้แก่ลูกค้า โดยจะออกทางประตูด้านหลังที่เป็นประตูเหล็กยึด

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 23 – 24

ภาพที่ 13 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 14 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 23 - 24

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

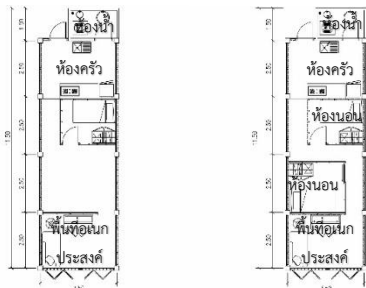
ผู้อยู่อาศัย คุณแดง ตันติเตชามงคล อาศัยอยู่ตั้งแต่จำความได้ มากกว่า 40 ปี อาศัยอยู่คนเดียว ในอดีตบ้านของคุณแดงได้เปิดกิจการ บิมน้ำมันเรือ และขายของโชห่วยทั่วไป ปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้วและไม่ได้ทำกิจการค้าขายใด ๆ อีกเลย

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ในช่วงปี พ.ศ 2550 ได้มีต่อเติมพื้นที่ภายใน โดยทำการกั้นห้อง ทำเป็นห้องแต่งตัวและห้องน้ำ และในช่วงปี พ.ศ 2556 ได้มีการเปลี่ยนหลังคาสังกะสีใหม่ เนื่องจากสังกะสีเดิมเกิดความชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้งานได้อีก

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 27

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 15 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 27

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

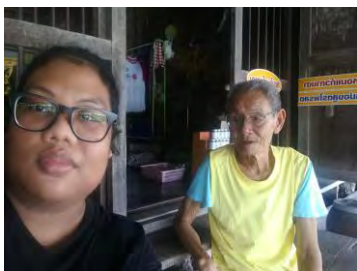
ผู้อยู่อาศัย คุณมะลิ พุทธชาติภิญโญ อยู่กัน 3 คน อาศัยอยู่ประมาณ 30 ปี ไม่มีกิจการค้าขาย

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ในปี พ.ศ 2556 ได้มีการเปลี่ยนหลังคาสังกะสีใหม่ เนื่องจากสังกะเดิมเกิดความชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้งานได้

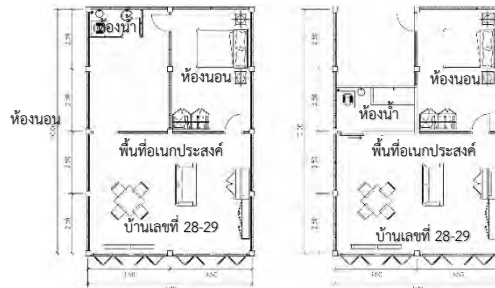
ในปี พ.ศ 2561 ได้มีการต่อเติมกันห้องซึ่งเป็นห้องนอน 1 ในส่วนห้องนอน 2 นั้น มีมาตั้งแต่คุณมะลิได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่แล้ว

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 28 – 29

ภาพที่ 16 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 17 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 28 – 29

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

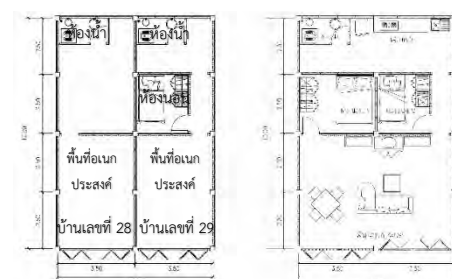
ผู้อยู่อาศัย คุณพงษ์ศักดิ์ อาศัยอยู่ตั้งแต่จำความได้ มากกว่า 70 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว ในอดีตเคยรับจ้างรากเรือ รับ-ส่ง คนทางเรือ ปัจจุบันมีกิจการขายยาหม่อง

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

โดยพื้นที่ภายในนั้นบริเวณส่วนหน้าบ้านจะใช้สำหรับเป็นพื้นที่ทำกิจการค้าขายและเป็นพื้นที่พักผ่อน ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการต่อเติมทำห้องน้ำใหม่เป็นวัสดุคอนกรีตและมีการซ่อมแซมพื้นบางส่วนที่เกิดความเสียหาย รวมถึงหลังคาด้วย มีประตูทางออกด้านหลังอยู่ในห้องนอน

ข้อมูล Group A บ้านเลขที่ 30 – 31

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 18 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 30 – 31

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คุณพิมพ์พา พาณะเวสันติ อาศัยอยู่
มากกว่า 60 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว มีกิจการขาย
ขนมจีบ ซาลาเปาวันเสาร์-อาทิตย์ ในวันธรรมดาไม่ได้มี
กิจการการค้าใด ๆ

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

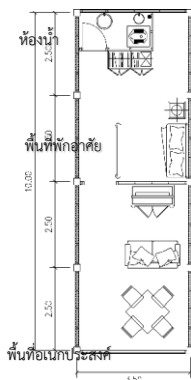
ในช่วงแรกคุณพิมพ์พาได้เช่าอาศัยเพียงห้อง
เดียว คือห้องที่ 31 ต่อมา ในปี พ.ศ 2540 ห้องเลขที่
30 ได้ขายต่อให้คุณพิมพ์พา

ในปี พ.ศ 2557 ได้มีการเปลี่ยนหลังคาสังกะสี
ใหม่ เนื่องจากสังกะสีเดิมเกิดความชำรุดเสียหายไม่
สามารถใช้งานได้

ภาพที่ 19 แพลนแผนผัง

ข้อมูล Group B ข้อมูลบ้านเลขที่ 34

ภาพที่ 20 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 34

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยไม่ประสงค์ออกนามและไม่ให้
ถ่ายรูป ให้ข้อมูลเพียงว่า อาศัยอยู่กัน 3 คน อาศัยอยู่
ประมาณ 10 ปี เปิดกิจการค้าขายกิจการค้าขาย

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

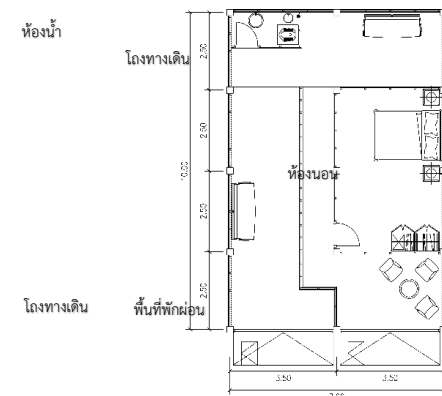
โดยพื้นที่ภายในนั้นบริเวณส่วนหน้าบ้านที่ใช้
สำหรับพื้นที่พักผ่อน และจะกั้นด้วยผนังไม้เป็นห้อง
สำหรับพักอาศัยในส่วนของห้องน้ำนั้นจะอยู่ด้านหลัง

เจ้าของบ้านไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมใด ๆ
ตั้งแต่เข้ามาอาศัยอยู่

ข้อมูล Group B บ้านเลขที่ 36 - 37

ภาพที่ 21 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

ภาพที่ 22 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 36 - 37

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คุณชูศรี บรรชาวิมนตรี มีผู้อาศัย
ด้วย 2 คน อาศัยอยู่นานมากกว่า 20 ปี คุณชูศรี มี
กิจการค้าขายผัดไทกึ่งสด เปิดร้านทุกวัน

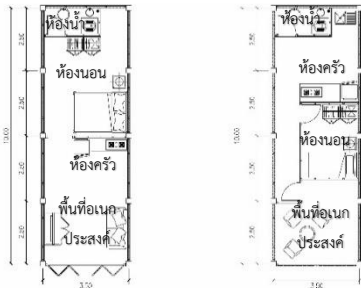
ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

โดยพื้นที่ภายในนั้นบริเวณส่วนหน้าบ้านใช้
สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อน มีการกั้นพื้นที่ทำเป็นห้องนอน
ห้องน้ำอยู่บริเวณด้านหลังบ้านไม่มีประตูทางออกหลัง
บ้าน เจ้าของบ้านไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมใด
ๆ มีเพียงแต่ซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปเรื่อย ๆ ในบาง
จุดที่เกิดความเสียหายในปี พ.ศ. 2559 หลังคาได้เกิด
ความเสียหายไม่สามารถใช้งานได้อีก

จึงได้ทำการเปลี่ยนใหม่

ข้อมูล Group B บ้านเลขที่ 41

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 23 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 41

ข้อมูล Group B ข้อมูลบ้านเลขที่ 42

ภาพที่ 24 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

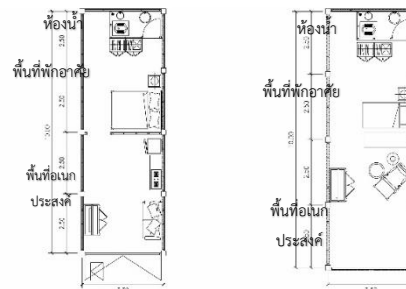
ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยไม่ประสงค์ออกนามและไม่ให้ถ่ายรูป ให้ข้อมูลเพียงว่า อาศัยอยู่เพียงคนเดียว อาศัยอยู่ประมาณ 60 ปี ปัจจุบันไม่ได้เปิดกิจการใด ๆ

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ในอดีตบ้านเลขที่ 42 นั้นได้มีลักษณะเหมือนบ้านหลังอื่น ๆ มีผนังกันระหว่างด้านหน้ากับด้านหลังจนประมาณปี พ.ศ. 2540 ได้ทำการรื้อออกและทำการเปลี่ยนเป็นผนังสมาร์ทบอร์ดและกันห้องใหม่โดยพื้นส่วนหน้าไว้สำหรับพักผ่อนพูดคุยกับเพื่อนบ้านและห้องนอนจะอยู่บริเวณกลางบ้าน ห้องน้ำที่อยู่บริเวณด้านหลังบ้าน ส่วนครัวเป็นครัวแบบเปิด อยู่บริเวณหน้าห้องน้ำ ทั้งยังเปลี่ยนเพดานใหม่ ประตูใหม่จากประตูบานเฟี้ยมไม้ที่สามารถถอดออกได้เป็นประตูเหล็กยึด

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 25 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 42

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

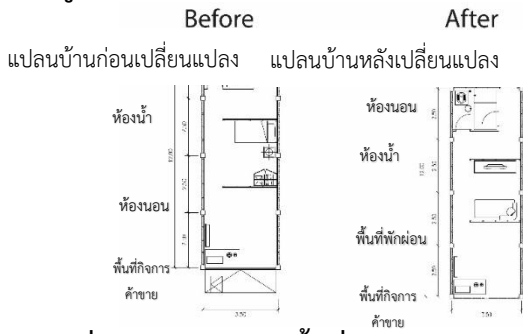
ผู้อยู่อาศัย คุณสมเกียรติ อาศัยอยู่คนเดียว อาศัยอยู่ตั้งแต่จำความได้ มากกว่า 60 ปี คุณสมเกียรติเปิดกิจการร้านขายข้าวแห้งในวันเสาร์ - วันอาทิตย์ ส่วนวันธรรมดา นั้น จะเข้ามาค้าขายอยู่ในกรุงเทพมหานครฯ โดยทำกิจการนานกว่า 10 ปีแล้ว

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ในปี 2550 ได้ทำการเปลี่ยนผนังไม้ทั้งหมดในบ้าน เป็นผนังสมาร์ทบอร์ด รวมถึงเปลี่ยนเพดานใหม่ รื้อผนังกันห้องออก และเอาตู้โชว์มากันเพื่อไม่ให้เห็นพื้นที่ส่วนตัวแทน

ข้อมูล Group B บ้านเลขที่ 43

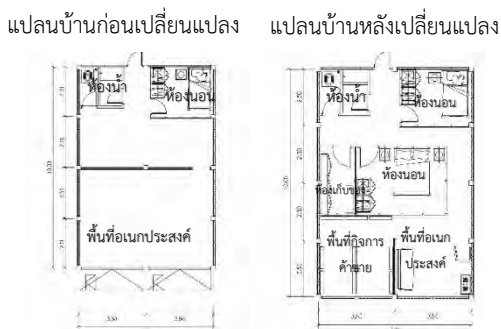
ภาพที่ 26 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 43

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยไม่ประสงค์ออกนามและไม่ให้ถ่ายรูป ให้ข้อมูลเพียงว่า อาศัยอยู่เพียงคนเดียว อาศัยอยู่มากกว่า 10 ปี ปัจจุบันเปิดกิจการร้านกาแฟโบราณ

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย
ประตูหน้าบ้านเป็นประตูเหล็กยึดพื้นที่ภายในนั้นบริเวณส่วนหน้าบ้านที่ใช้สำหรับทำกิจการค้าขาย และจะใช้เป็นส่วนของครัวด้วยถัดจากพื้นที่ทำกิจการไปจะถูกรกกันด้วยผนังไม้เป็นพื้นที่พักผ่อน และมีห้องนอนอยู่ด้านหลังของบ้าน ส่วนห้องน้ำมีสองห้องจะอยู่บริเวณด้านหน้าของห้องนอนที่สอง

ข้อมูล Group B บ้านเลขที่ 44-45

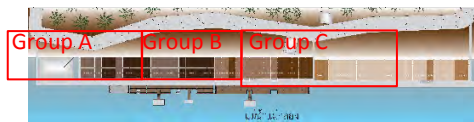
ภาพที่ 27 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 44-45

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยไม่ประสงค์ออกนามและไม่ให้ถ่ายรูป ให้ข้อมูลเพียงว่า อาศัยอยู่กัน 3 คน อาศัยอยู่มากกว่า 50 ปี ปัจจุบันเปิดกิจการร้านขนมลูกชุบ

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ประตูหน้าบ้านเป็นประตูเหล็กยึดพื้นที่ภายในพื้นที่ส่วนหน้าจะถูกแบ่งครึ่งด้วยผนังสมาร์ทบอร์ดโดยครึ่งซ้ายสำหรับทำกิจการค้าขาย ครึ่งขวาไว้สำหรับพื้นที่อเนกประสงค์ซึ่งห้องครัวจะอยู่ในพื้นที่นี้ ถัดไปจะเป็นส่วนของห้องนอนติดกับห้องนอนจะเป็นห้องเก็บของ ส่วนด้านหลังจะเป็นห้องน้ำสองห้องซึ่งจะอยู่ติดกันและห้องนอนอีกห้อง และมีประตูหลังบ้าน

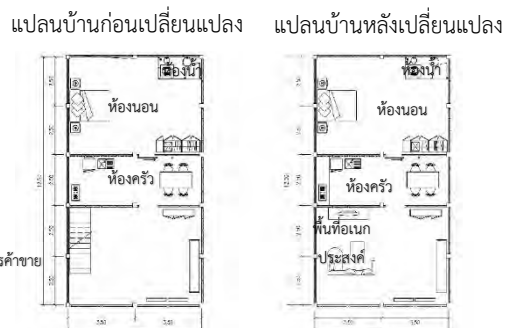

ภาพที่ 28 แปลนแผนผัง

ข้อมูล Group C บ้านเลขที่ 46 - 47

ภาพที่ 29 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

ภาพที่ 30 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 46-47

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คุณนัน อดีตผู้ใหญ่บ้าน อาศัยอยู่ภรรยา 2 คน อาศัยอยู่ตั้งแต่จำความได้มากกว่า 63 ปี คุณนันมีกิจการค้าขายน้ำตาลปีบ ขายทุกวัน

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

โดยพื้นที่ภายในนั้นบริเวณส่วนหน้าบ้านใช้สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อน มีการกั้นพื้นที่ด้วยแผ่นสมาร์ทบอร์ดทำเป็นห้องครัวและกั้นห้องอีกห้องเพื่อทำเป็นห้องนอนด้วยวัสดุคอนกรีต และภายในห้องนอนได้มีการกั้นห้องเล็ก ๆ ด้วยวัสดุคอนกรีตเพื่อทำเป็นห้องน้ำ ไม่มีประตูทางออกด้านหลังในอดีตบ้านหลังนี้ได้มีการต่อเติมชั้นสองโดยมีบันไดขึ้นชั้นสองอยู่บริเวณพื้นที่พักผ่อน ก่อนจะทำการรื้อบันไดออกในปี พ.ศ. 2540

ข้อมูล Group C บ้านเลขที่ 62

ภาพที่ 31 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 62

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยไม่ประสงค์ออกนามและไม่ให้ถ่ายรูป ให้ข้อมูลเพียงว่า อาศัยอยู่กัน 2 คน อาศัยอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ปัจจุบันเปิดกิจการผ้าขาวม้า

ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ประตูหน้าบ้านเป็นประตูฝาบานกระทุ้ง หรือฝาหน้าถัง บริเวณส่วนหน้าบ้านที่ใช้สำหรับทำกิจการค้าขายผ้าขาวม้าและใช้ผ้ามา่านกันเพื่อปิดไม่ให้บุคคลภายนอกมองเห็นพื้นที่ส่วนตัวที่ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อน อาศัย ถัดจากพื้นที่ที่ใช้เป็นพื้นที่อาศัยจะกั้นห้องเพื่อใช้เป็นห้องครัว ส่วนของห้องน้ำนั้นจะอยู่นอกตัวบ้าน

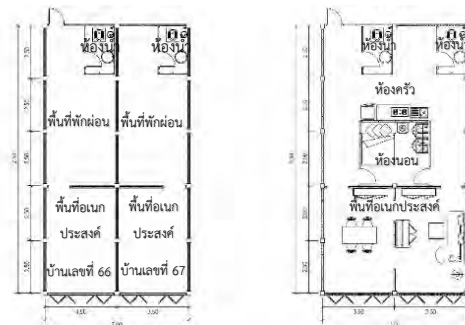
เจ้าของบ้านไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมใด ๆ ตั้งแต่เข้ามาอาศัยอยู่

ข้อมูล Group C ข้อมูลบ้านเลขที่ 66 – 67

ภาพที่ 32 สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย

แปลนบ้านก่อนเปลี่ยนแปลง   แปลนบ้านหลังเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 33 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอย บ้านเลขที่ 66-67

ข้อมูลของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย คุณอาพร อาศัยอยู่กัน 3 คน โดนอาศัยอยู่ตั้งแต่ พ.ศ 2515 ปัจจุบันไม่มีการเปิดกิจการใด ๆ

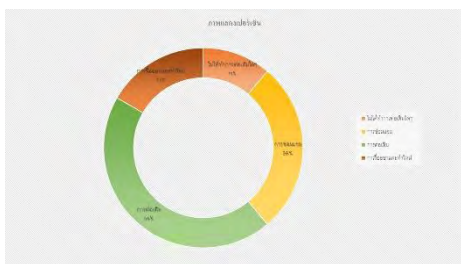
ข้อมูลลักษณะพื้นที่ใช้สอย

ในปี พ.ศ.2550 โดยพื้นที่ภายในนั้น บริเวณส่วนหน้าบ้านที่ใช้สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อน ทำการกั้นพื้นที่ครั้งหนึ่งด้วยผนังสมาร์ทบอร์ด ทำการต่อเติมกั้นห้องนอนใหม่ด้วยผนังสมาร์ทบอร์ด และทำการติดตั้งประตูเหล็กยึดเพิ่มเพื่อความปลอดภัยมากขึ้น พื้นที่ของครัวเป็นครัวแบบเปิดส่วนของห้องน้ำมีสองห้องอยู่บริเวณด้านหลังของบ้าน มีประตูทางออกหลังบ้าน

สรุปสาเหตุการเปลี่ยนแปลง

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมาจากสาเหตุและเหตุการณ์ที่คล้ายกัน เช่น คนในครอบครัวมีมากขึ้นจึงทำให้ต้องต่อเติมเพิ่ม หรือ การแก้ไขในจุดที่เกิดความเสียหาย เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จึงสามารถระบุออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์ดังนี้

1. ไม่ได้ทำการต่อเติมใด ๆ 11%
2. การซ่อมแซม 28%
3. การต่อเติม 44%
4. การรื้อออกและทำใหม่ 17%

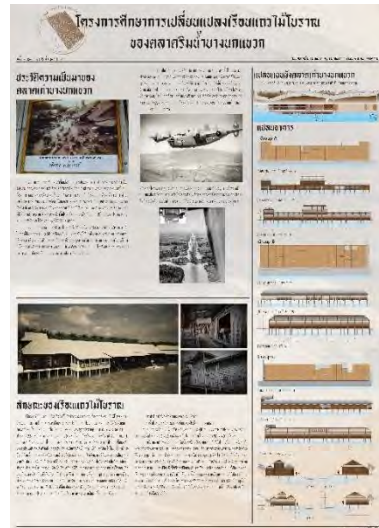

ภาพที่ 34 แสดงแผนภูมิสาเหตุการเปลี่ยนแปลง

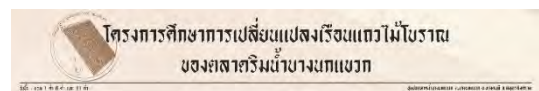
ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมมานั้นจะทำการนำเสนอผ่าน แผ่นนำเสนอ หนังสือจุลสารและแผ่นพับ โดยใช้แนวความคิด “หนังสือพิมพ์เก่า” ในการออกแบบสื่อนำเสนอเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศในพื้นที่รูปแบบในการจัดวางเค้าโครงหน้ากระดาษแบบโมดูลาร์กริด และ ไฮราซิคัลกริด

1) แผ่นนำเสนอ

ออกแบบแผ่นนำเสนอให้มีลักษณะเหมือนหนังสือพิมพ์เก่า โดยจะเน้นโทนสีเทาและสีน้ำตาลอ่อนเป็นหลัก ภายในมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำบางนกแขวก ลักษณะทางกายภาพเรือนแถวไม้โบราณ แปลนเรือนแถวไม้โบราณ และ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้โบราณ

ภาพที่ 35 แสดงแผ่นนำเสนอ

ภาพที่ 36 แสดงการออกแบบหัวเรื่อง

เลือกใช้ฟอนต์ JS Chanok Normal และกราฟิกให้ดูมีความเก่าเพื่อให้เข้ากับชิ้นงานที่เป็นสถานที่

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์
  1. เพื่อนำเสนอประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำบางนกแขวก
  2. เพื่อนำเสนอข้อมูลลักษณะทางกายภาพของเรือนแถวไม้โบราณ

3. เพื่อนำเสนอแผนเรือนแถวไม้โบราณ
4. เพื่อนำเสนอลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้โบราณ

2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

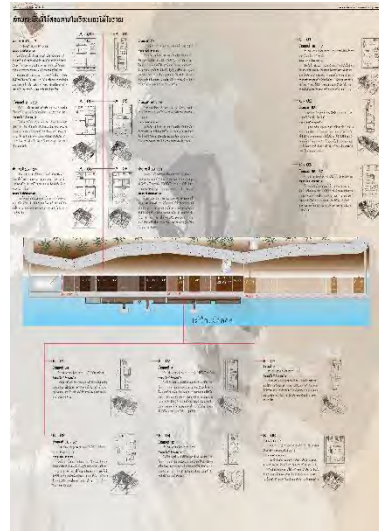
- (1) นักศึกษา นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรม
- (2) ประชาชนทั่วไป

3) กระบวนการผลิต

- (1) ขนาด A1 (59.4 x 84.1 เซนติเมตร)
- (2) การพิมพ์แบบออฟเซ็ท
- (3) เนื้อหาใช้กระดาษไฟโต้ 90 แกรม
- (4) โปรแกรมที่ใช้ Adobe Illustrator
- (5) ไฟล์ .JPG, .PNG
- (6) ระบบสีที่ใช้ CMYK

2) แผ่นพับ

ออกแบบแผ่นพับให้มีลักษณะเหมือนหนังสือพิมพ์เก่า โดยจะเน้นโทนสีเทาและสีน้ำตาลอ่อนเป็นหลัก โดยด้านหน้าจะแสดงเนื้อหาของประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำ ลักษณะทางกายของเรือนแถวโบราณ และแผนเรือนแถวไม้โบราณ ในส่วนของเนื้อหาด้านหลังจะแสดงเนื้อหาลักษณะพื้นที่ใช้สอยเรือนแถวไม้โบราณ

ภาพที่ 37 แสดงแผ่นพับด้านหลัง

1) การกำหนดวัตถุประสงค์

- (1) เพื่อนำเสนอประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำบางนกแขวก
- (2) เพื่อนำเสนอข้อมูลลักษณะทางกายภาพของเรือนแถวไม้โบราณ
- (3) เพื่อนำเสนอแผนเรือนแถวไม้โบราณ
- (4) เพื่อนำเสนอลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้โบราณ

2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

- (1) นักศึกษา นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรม
- (2) ประชาชนทั่วไป

3) กระบวนการผลิต

- (1) ขนาดกระดาษ A3 (29.7 x 42.0 เซนติเมตร)

- (2) การพิมพ์แบบออฟเซ็ท
- (3) เนื้อหาใช้กระดาษอาร์มัน 90 แกรม
- (4) โปรแกรมที่ใช้ Adobe Illustrator
- (5) ไฟล์ .JPG, .PNG, .PDF
- (6) ระบบสีที่ใช้ CMYK

(7) ลักษณะการพับแบบ พับครึ่งและพับครึ่ง

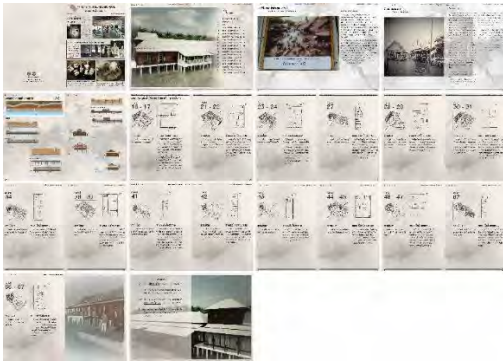
3) หนังสือจุลสาร

ออกแบบแผ่นนำเสนอให้มีลักษณะเหมือนหนังสือพิมพ์เก่า โดยจะเน้นโทนสีเทาและสีน้ำตาลอ่อน

เป็นหลัก ภายในมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำบางนกแขวก ลักษณะทางกายภาพ เรือนแถวไม้โบราณ แพลนเรือนแถวไม้โบราณ และ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้โบราณ

ภาพที่ 38 แสดงการออกแบบหนังสือ

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อนำเสนอประวัติความเป็นมาของตลาดเก่าริมน้ำบางนกแขวก

(2) เพื่อนำเสนอข้อมูลลักษณะทางกายภาพของเรือนแถวไม้โบราณ

(3) เพื่อนำเสนอแพลนเรือนแถวไม้โบราณ

(4) เพื่อนำเสนอลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้โบราณ

2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

(1) นักศึกษา นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรม

(2) ประชาชนทั่วไป

3) กระบวนการผลิต

(1) ขนาด A5 (14.8 x 21.0 เซนติเมตร)

(2) การพิมพ์แบบออฟเซ็ท

(3) เนื้อหาใช้กระดาษอาร์ตมัน 90 แกรม

(4) หน้าปกใช้กระดาษอาร์ตมัน 120 แกรม

(5) โปรแกรมที่ใช้ Adobe Illustrator , Adobe Photoshop Lightroom

(6) ไฟล์ .JPG , .PNG

(7) ระบบสีที่ใช้ CMYK

(8) การเข้าสันหนังสือแบบมูมหลังคา

4) การกำหนดเนื้อหา

(1) ส่วนปก

- ปก

- สันหนังสือ

5) ส่วนประกอบตอนต้น

- หน้าสารบัญ

6) ส่วนเนื้อเรื่อง

- ประวัติความเป็นมาตลาดเก่าบางนกแขวก

- ลักษณะทางกายภาพของเรือนแถวไม้โบราณ

- ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนแถวไม้

โบราณ

- ภาพจำลอง 3 มิติ เรือนแถวไม้โบราณ และ

ภาพลายเส้น

7) ส่วนประกอบตอนท้าย

- ที่มาของข้อมูล

รูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์

โครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรือนแถวไม้โบราณของตลาดริมน้ำบางนกแขวก

ภาพที่ 39 แสดงรูปแบบตัวอักษรแบบ JS Chanok Normal

โครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรือนแถวไม้โบราณของตลาดริมน้ำบางนกแขวก

ภาพที่ 40 แสดงรูปแบบตัวอักษรแบบ JS Chulee

ข้อเสนอแนะ

ในการต่อยอดงานวิจัยนี้ข้อมูลที่ได้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจการเปลี่ยนแปลงเรือนแถวไม้โบราณของตลาดริมน้ำบางนกแขวก จากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบในวันข้างหน้าหรือจะพัฒนาพื้นที่บริเวณตลาดต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิรพันธ์ สมประสงค์.(2544).ศิลปะ,สำนักพิมพ์แม็ค
,กรุงเทพมหานคร

ธีรศักดิ์ วงศ์คำแน่น.(2552).สารานุกรมภาพลายเส้น
สถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ เล่ม 1.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพมหานคร

ศรีศักร วัลลิโภดม.(2543).เรือนไทย บ้านไทย,เมือง
โบราณ,กรุงเทพมหานครสำนักงานนโยบายและ
แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

(2548).แผนที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
จังหวัด สมุทรสงคราม.สำนัก,กรุงเทพมหานคร

เอกชัย รัตนโน.(2559).เขียนแบบเบื้องต้น Basic
Drawing,ซีเอ็ดยูเคชั่น,กรุงเทพมหานคร

Boonnarapithak.P,Mankatitham.W,International
Journal of Advances in Mechanical and
Civil Engineering (IJAMCE), (2019).The
Project of Studying the Model of
Housing in the Waterfront Community
of Koh Kret, Nonthaburi, Volume-6,

Kwanyu.C, Mankatitham.W, International
Journal of Management and Applied
Science (IJMAS), (2019). Commercial
Identity Creation Approach in Koh
Kret Community Area, Volume-5, Issue-
10.